çocuk

hsoysekerci@gmail.com

Pamuk Şeker

YILDIZLAR
Kitabın yanında defter
Defterin yanında bardak
Bardağın yanında çocuk
Çocuğun yanında kedi
Ve uzakta yıldızlar yıldızlar

(Oktay Rıfat)

Küçük kitap kurtları için güzel kitaplarımız var yine bu hafta. Aydede'nin evrensel gülümsemesinden, akıllı mı akıllı, minik bir kirpinin öyküsüne; geleneksel el sanatlarımızla efsanelerimizin buluştuğu rengârenk masalların içinden, görsel sanatlar dünyasına doğru keyifli, eğlenceli, düşlerle dolu bir okuma yolculuğu…

Aydede'yle dünyayı geziyoruz

Çocukken Aydede'nin gizemli ışıltısına kapılan, düşlerinde ona ışıktan bir merdivenle ulaşıp yüzünü daha yakından gören/ görmek isteyen ne çok insan vardır yeryüzünde kim bilir? Saklambaç oynadığımız sıcak yaz gecelerini, ailece gittiğimiz açık hava sinemalarını ya da uzak yerler için çıktığımız sessiz gece yolculuklarını ışıltısıyla dolduran Aydede ile ilgili pek çok çocukluk anımız var. Öyle oluyor ki Aydede imgesiyle çocukluk yaşantıları bir bütünlük oluşturuyor insan zihninde. Ayın sürekli biçim değiştirmesi, incecik bir çizgiden dolunaya dönüşmesi ne kadar büyülü gelir çocuklara… Bir de yüzeyindeki kraterlerden dolayı yaşlı bir dede gibi görünen yüzüyle, sivri sakalıyla, durup gülümseyerek bakması unutulur gibi değildir. Aydede hep gökyüzünde olduğu halde büyükler başlarını kaldırıp ona bakmayı unuturlar; içindeki çocuğu yitirenler için "göğe bakma durağı" pek anlam taşımaz artık… Çocuk düşlerimizin en güçlü imgelerinden Ay'ın, büyük usta Nâzım'ın dünyasında da önemli yeri vardır: "Çocukken / Ay herkese gülümserdi / Mevsimler kimseyi dinlemezdi / Zaman nedir bilinmezdi" der içtenlikle.

Ne ilginç, çocukken Aydede'ye her baktığımda, onun aynı anda hem bana hem de dünyadaki binlerce çocuğa gülümsediğini

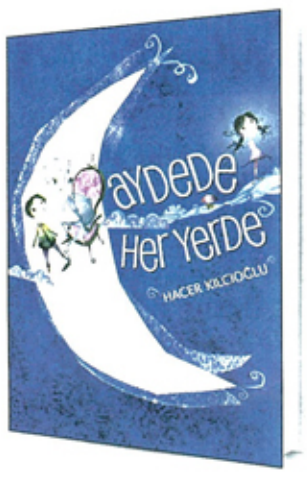

düşünürdüm tıpkı Aydede Her Yerde adlı kitabın yazarı Hacer Kılcıoğlu gibi… ve içim sevinçle dolardı. Aydede Her Yerde, evrenselliği vurgulayan; sevgi, dostluk, barış, kardeşlik duygularıyla örülen, içtenlikli, derin, dopdolu bir kitap. Hacer Kılcıoğlu'nun öteki öykü kitapları Perşembeleri Çok Severim, Bugün Adım Kaktüs Benim ve çocukluk/gençlik anılarını dile getirdiği Jale'le Konuşmak ve Ben Eskiden Çocuktum adlı kitaplarının da keyifle okunduğunu belirtmeliyim.

Yazarın bütün kitaplarının dokusunda yer alan ince, ipeksi, akıcı ve duru bir dil; yer yer neşeli, eğlenceli, mizahi boyutlara ulaşan duygu dolu bir anlatım; Aydede Her Yerde adlı kitabında da her sayfada, her satırda kendini ortaya koyuyor. Çocuklara farklı bakış açıları kazandırması, dünyanın değişik kültürlerini tanıtması ve bunları farklı ülkelerde yaşayan çocuk kahramanların yaşadığı olaylar içinde ele alması da bu kitabın başka bir özelliği…

Günümüzde kocaman bir köye dönüşen dünyada; teknolojik gelişmeler sayesinde kısa sürede dünyanın her yerine ulaşmak; farklı kültürlere, başka dillere ve başka insanların yaşamına açılmak çok kolay artık. Aydede Her Yerde, belirttiğim gibi, Aydede'nin ışığının ve çocuklara gülümseyen yüzünün birbirine bağladığı, farklı coğrafyaların çocuk kahramanlarının öykülerinden oluşan güzel bir toplam. Bu öykülerin bazılarının içinde daha küçük öyküler ve minik anı parçaları da yer alıyor; böylece kitapta tam bir öykü şöleni oluşuyor küçük okurlar için.

Her öyküde "Aydede" ve "çocuk" imgelerinin "gülümseme" eylemiyle buluştuğunu, tüm kitabın sıkı dokunmuş ve ağ gibi birbirine örülmüş öykü metinleriyle dolu olduğunu vurgulayalım. Yazar, öykülerinin pek çoğunu oluş halinde, yaşamdan kesitler içeren öyküler olarak kurgulamış; yaşamın kesintisiz sürekliliğine uyum sağlayan bu öyküler, okuyanların zihninde sürüyor. Öykülerin çoğu, yaşanmışlıkların izdüşümü olarak da okunabiliyor; hayattan canlı ve etkili resimlerle karşılaşılıyor kitabın sayfalarında. Öyküler farklı coğrafyalarda, ilginç ve özgün mekânlarda geçiyor; her birinin çocuk kahramanı o coğrafyaya özgü kültürün, oraya ait toplumsal yapılanmaların içinden geliyor. Aydede bütün yaşananlara tanık oluyor.

Harran'daki ıssız tarlada geceleri bostan bekçiliği yapan, korkularla yaşayan yapayalnız Fırat'ın tek dostu Aydede'dir. Geceleri uzaktaki helaya gitmek, çakal sesleriyle uyumaya çalışmak, her an yılan hışırtısı işitir gibi olmak zorlu bir yaşantıdır Fırat için. Onun kuzeni olan ve ABD'de yaşayan Derrin adlı çocuğun Fırat'a yazdığı mektupla bambaşka bir kültür içine taşınırız. Hem ABD hem de Güney Amerika'yı dinleriz ondan. Ankara'da yaşayan İpek Kız'ın ise çok önemli bir nedenden dolayı uykusu kaçmıştır; saatlerce uyuyamaz; onu da gülümsemesiyle teselli eder Aydede.

Çinli Hong Chu ve büyükannesini anlatan öyküde hem Çin'in toplumsal-ekonomik sisteminin aile ve çocuk üzerindeki zorlu etkilerini görürüz hem de küçük çocuğun dünyasını aydınlatan Aydede'yi selamlarız. Sıcak Gecenin Ayışı öyküsünde Kızılderililerin yaşamına konuk olur, bilgece sözlerin izini süreriz. Mısırlı Muhammet'in öyküsünde Kahire'deki yoksul ve aç çocukların çilesine tanık oluruz. Venedikli gondolcunun oğlu Massimo ve turistlerle Venedik kanallarını dolaşırken, başka bir bakış açısından kendi gerçeklerimizle yüzleşiverdiğimizi fark ediveririz birden. Sonra Vietnamlı yoksul bir balıkçı ve kızının motosiklet yolculuğunu izleriz; Bosna'daki iç savaşta annesiz babasız kalan Mostar'lı Mustafa'nın yaşadıklarını Aydede ile birlikte izlemeye devam ederiz.

Gıprıslı Salih öyküsünde babası ile birlikte turistleri adada "limuzin"le dolaştıran Salih'i tanırız. Savaşın anlamsızlığını, yıllar boyunca çekilen acıları düşünür, barış dolu bir ada düşleriz. Prag'ın köyünde yaşayan küçük bir kızın yaşadığı olayı okurken sanki bir masalın içindeymişiz gibi duyumsarız kendimizi. Yaman'ın Ödevi'nde komik diyaloglar eşliğinde ailece>>

yapılan bir gezide iki kardeşin yaramazlıklarını izlerken, leylekleri ve göçmen kuşları Yaman'la birlikte tanırız.

Kitabın en dokunaklı öyküsünün Anne Frank'ın güncesine yaslanan ve 2. Dünya Savaşını, bombardımanları, sığınaklara kaçışı, esir kamplarını çocukların gözünden anlatan öykü olduğu dikkatimizi çekiyor. Görüyoruz ki çocuklar her yerde, her koşulda çocuk olmaya devam ediyorlar; oyunlarını oynamak, hayatın neşesini sürdürmek istiyorlar. Gece karanlığında Aydede esir kampındaki bu çocukların oyuncak bulmalarına yardım ediyor. İspanya'da geçen başka bir öyküde, öğrenci çocuğun, ödevi için eski bir matadorla görüşmesi konu ediliyor. Boğa güreşlerinin olumsuz yönleri ve şiddet boyutu gösteriliyor.

Bir ucu Helsinki'ye öteki ucu Selanik'e uzanan öykülerde öykü kahramanlarının doğa sevgisi, ırkçılık karşıtı tutumları ve barışçılığı ilgi uyandırırken, Selanik'te Atatürk'ün doğduğu eve de konuk oluyoruz ayrıca. Bu konuklukta Barış Manço da çıkıyor karşımıza, çocuklarla birlikte hem şarkı söylüyor hem de mekânı geziyorlar. Tarihin ve zamanın soluk alışını duyumsuyoruz bu evde. "İpek hışırtılı yatak örtüleri, konsolların üstündeki sararmış fotoğraflardan bakan hüzünlü insan yüzleri, sedirlerin altına gizlenmiş anne ninnileri, çocuk cıvıltıları, geçmişten süzülüp şimdiye ait olan gölgeler, sessiz anılar, hikâyeler... Etkileyiciydi." diye anlatıyor yazar. Öykünün finalinde elbette yine Aydede gülümsüyor çocuklara...

Bu keyifli ve Aydede'li "dünya öykü turu" sonunda görüyoruz ki; iyilik her yerde; kötülük de, yoksulluk da, savaş ve acılar da her yerde... ve çocukluk da dünyanın her yerinde, tüm zamanlarda aynı, Edip Cansever'in diliyle söylersek "Gökyüzü gibi şu çocukluk; hiçbir yere gitmiyor" ...

Küçük okurları didaktik olmadan birçok bilgiyle donatan, akıcı diliyle okumayı sevdiren, neşeli ve komik olayları duygusal ve hüzünlü olaylarla bir arada işleyen bu sevimli kitap, evrensel sevgi ve barış kültürüne de önemli katkılar sunuyor.

("Aydede Her Yerde", öyküler, yazan: Hacer Kılcıoğlu, kapak ve desenler: Reha Barış, 8-10 yaş, Günışığı Kitaplığı, 144 sayfa, 12.00 lira)